

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง "คุณภาพชีวิตของเด็กหญิงที่เคยถูกละเมิดทางเพศ" เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของเด็กในปัจจุบัน รูปแบบการศึกษาในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศในจังหวัดชลบุรี การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสอบถามจากชุมชนหน่วยงานซึ่งทำงานด้านสวัสดิภาพเด็กที่ผู้ศึกษาได้ประสานงานด้วย และจากกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ผู้ศึกษาทำงานอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะของการสอบถามข้อมูลได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะให้การสัมภาษณ์ว่าต้องเป็นเด็กที่มีอายุ 9 - 18 ปี และเป็นผู้ที่เคยถูกละเมิดทางเพศในระยะเวลา 1-4 ปี

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเด็กหญิงที่เคยถูกละเมิดทางเพศในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำสุด 9 ปี และอายุสูงสุด 17 ปี ระดับการศึกษาส่วนมากอยู่ในชั้นระดับประถมศึกษา และรองลงมา คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพของพ่อแม่ส่วนมากแยกทางและมีครอบครัวใหม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่เด็กส่วนมากอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หลังจากที่พ่อแม่แยกทางกันเด็กส่วนมากจะอาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยง จากสถานภาพเช่นนี้บุคคลที่ละเมิดทางเพศเรียงลำดับดังนี้ พ่อเลี้ยงมากที่สุดซึ่งมีจำนวนถึง 5 ราย คนแปลกหน้า 3 ราย ชาวต่างชาติ 1 ราย และจากเพื่อนบ้าน 1 ราย

เด็กถูกละเมิดทางเพศด้วยการกอด/จูบ 3 ราย จับ ลูบคลำอวัยวะของร่างกาย 4 ราย และสอดใส่อวัยวะเพศ 3 ราย

ระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ เด็กส่วนมากคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองรุนแรงมากเนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บปวดในชีวิตและบางรายถูกบังคับขู่เข็ญ ข่มขืน ใช้กำลังทุบตีด้วย

เด็ก 1 羊คิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากยังไม่ล่อดใส่อวัยวะเพศ

ส่วนเด็ก 2 羊คิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่รุนแรง (มีความรุนแรงน้อย) เพราะยังไม่ได้ถูกล่อดใส่อวัยวะเพศ

ระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ที่เด็กคิดว่ารุนแรงที่สุด เด็กส่วนมากคิดว่าเหตุการณ์ครั้งแรกรุนแรงที่สุด

เด็ก 1 羊คิดว่าเหตุการณ์ครั้งที่ 1 และ 2 มีความรุนแรงเท่ากันเพราะทั้งสองครั้งสร้างความเจ็บปวดให้กับเด็ก

เด็ก 2 羊คิดว่าครั้งที่ 2 รุนแรงมากที่สุด เพราะถูกขู่ด้วยอาวุธ และถูกข่มขืน บังคับ ขู่เช็ดย ทำร้ายร่างกายด้วย

เด็ก 1 羊คิดว่าครั้งที่ 3 รุนแรงมากที่สุด เพราะพ่อเลี้ยงจับหน้าอกและอวัยวะเพศ

และมีเด็ก 1 羊คิดว่าครั้งที่ 5 รุนแรงมากที่สุดเนื่องจาก 4 ครั้งผ่านมาถูกกอดและหอมแก้มซึ่งเด็กคิดว่าพ่อเลี้ยงแสดงความรัก แต่ครั้งที่ 5 ถูกพ่อเลี้ยงปลุกปล้ำซึ่งสร้างความเจ็บปวดให้กับเด็กมากที่สุด

5.1.2 การสนับสนุนทางสังคม

ครอบครัว

จากการศึกษา พบว่า หลังจากที่เกิดเหตุล่อดทางเพศ มีเด็ก 5 羊ที่ครอบครัวทราบเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็ก คนในครอบครัวไม่ได้เข้าเดิมแต่กลับให้กำลังใจ ให้ความใกล้ชิด อบรมสั่งสอนในการป้องกันตนเองเพื่อมิให้ถูกล่อดทางเพศ นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนในด้านการศึกษา ให้ความใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้น ซึ่งการแสดงออกของคนในครอบครัวโดยเฉพาะแม่เป็นบุคคลที่ทำให้เด็กรู้สึกว่ตนเองมีคุณค่า

ผลจากการศึกษา พบว่า มีเด็ก 2 羊 ซึ่งครอบครัวไม่ทราบเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กเพราะเด็กกลัวครอบครัวเสียชื่อเสียง รู้สึกอวยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลัวครอบครัวเสียใจแต่ก็ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัวเป็นอย่างดีในด้านปัจจัย 4 ค่าใช้จ่ายในแต่ละวันและของใช้สำหรับลูก การอบรมสั่งสอนในเรื่องมารยาทการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การป้องกันตนเอง การสนับสนุนการศึกษาแต่เด็กไม่ได้ไปเรียนต่อเพราะอายุไม่ยวที่จะไปเรียน การกระทำของคนในครอบครัวทำให้เด็กรู้สึกอับยู่และคิดว่าตนเองมีคุณค่าต่อครอบครัว

และจากการศึกษา พบว่า มีเด็ก 2 羊ที่ครอบครัวทราบเรื่องแต่ไม่ได้รับการสนับสนุน

เด็กชายที่ 1 หลังจากเกิดเหตุการณ์แม่ไม่เชื่อว่าพ่อเลี้ยงละเมิดทางเพศเด็ก คิดว่าเด็กโกหก ตูต่าทำให้เด็กรู้สึกท้อแท้และไม่มีกำลังใจ เวลาอยู่กับครอบครัว เนื่องจากปฏิบัติและการแสดงออกของแม่ทำให้เด็กรู้สึกกลัว ไม่กล้าขอคำปรึกษา และคำพูดของแม่สร้างบาดแผลลึกลงในจิตใจเด็กยากที่จะเยียวยารักษาได้ทำให้เด็กไม่มีความสุขทั้งที่ใจปรารถนาอยากจะได้ความรัก ความอบอุ่นจากแม่ของตนเอง ปัจจุบันเด็กอยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ

เด็กชายที่ 2 อาศัยอยู่กับป้าเพราะพ่อแม่เสียชีวิตหลังจากเกิดเหตุการณ์ป่าทرابเรื่องที่เกิดขึ้นแต่ไม่เชื่อคิดว่าเด็กโกหก ไม่ได้ให้กำลังใจเด็กทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและปัจจุบันเด็กมีสามีและลูกแม้ว่าชีวิตคู่จะมีการทะเลาะกันบ้างสาเหตุจากการขัดแย้งซึ่งกันและกัน แต่เด็กก็มีความสุขเพราะมีคนที่เข้าใจ ลูกเปรียบเสมือนน้ำหล่อเลี้ยงให้ชีวิตของเด็กชุ่มฉ่ำและทำให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองที่มีต่อครอบครัว

ชุมชน

ผลการศึกษาข้อมูลการสนับสนุนจากชุมชนพบว่า เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชน เนื่องจากไม่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะส่วนมากเป็นคนย้ายถิ่นมาทำงานพืดยา ไม่มีความคุ้นเคยกัน และไม่ยากให้คนในชุมชนทราบเรื่องที่เกิดขึ้น เพราะอาย

มีเด็ก 2 รายที่ชุมชนทราบเรื่องที่เกิดขึ้นหลังจากเด็กถูกละเมิดทางเพศและเด็กได้รับการช่วยเหลือในด้านการให้กำลังใจ พาไปแจ้งความและสอนให้เด็กคิดถึงอนาคตของตนเอง แสดงความห่วงใยซักถาม การแบ่งปันสิ่งของ การอบรมพ่อแม่ให้ดูแลเด็ก การแสดงออกของคนในชุมชนทำให้เด็กรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และรู้สึกมีคุณค่าในชุมชน

เด็ก 2 รายไม่ได้บอกให้คนในชุมชนทราบ เนื่องจากอายกลัวเสียชื่อเสียงแต่ผู้นำชุมชนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ การป้องกันการตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพ การทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าเวลาอยู่ร่วมกับคนในชุมชน

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ชุมชนในพืดยาส่วนมากเป็นคนอพยพมาจากทุกภาคของประเทศไทย และมีการย้ายถิ่นบ่อยครั้งเนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและมีอาชีพไม่แน่นอน ไม่มี ความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน จึงทำให้ไม่มีความรู้สึกมีส่วนร่วมในชุมชน เมื่อเด็กถูกละเมิดทางเพศเด็กจึงไม่กล้าที่จะบอกให้คนใน ชุมชนทราบ เพราะอาย กลัวเสียชื่อเสียง และไม่รู้จักกัน แต่บางชุมชนที่มีหัวหน้าชุมชนที่เข้มแข็ง คนในชุมชนจะมีความผูกพัน มีความรักสามัคคีซึ่งกันและกัน ดังนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนก็จะได้รับการปกป้อง ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ บางคนก็ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความห่วงใย จากคนใน

ชุมชน ทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า มีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชน

สถาบัน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ

ผลการศึกษาข้อมูลการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กหลังจากที่ถูกละเมิดทางเพศ พบว่า มีเด็กส่วนมากได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีผลทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความปลอดภัยและมั่นคงให้กับเด็ก องค์กรที่ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กของภาครัฐ ได้แก่ ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กเมืองพญา บ้านพักเด็กและครอบครัว บางละมุง สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง

และองค์กรภาคเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก คือ ศูนย์ธารชีวิต (เด็ก) บ้านเด็กเร่ร่อน พระมหาไถ่ โครงการเพื่อน้องบ้านจริงใจ ศูนย์กนิณีศรีชุมพาบาลกรุงเทพ (บ้านแม่และเด็ก)

นอกจากนี้สถาบันทางศาสนาได้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กดีขึ้นมีเด็ก 2 ราย ที่ได้รับความช่วยเหลือจากพระสงฆ์และแม่ชีในด้านอาหาร ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ธัญ ยาสีฟัน ที่พัก และการอบรมสั่งสอน

และมีเด็ก 3 รายที่ไม่ได้ไปขอความช่วยเหลือจากองค์กรใด ๆ เลย เนื่องจากกลัวเสียชื่อเสียง กลัวจะถูกทำร้าย ไม่ทราบว่ามีองค์กรให้ความช่วยเหลือเด็ก และคิดว่ายังไม่ได้ถูกสอดใส่ อวัยวะเพศ

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า สถาบัน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศให้มีความมั่นคงในชีวิต เนื่องจากเด็กส่วนมากได้รับผลกระทบจากครอบครัวที่ไม่สามารถจะรองรับและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับเด็กได้ เพราะครอบครัวไม่มีความมั่นคง ฉะนั้น สถาบันทางสังคมเหล่านี้ต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในสังคมนั้น ๆ โดยการจัดสวัสดิการพื้นฐานเพื่อให้เด็กมีชีวิตที่ดีขึ้น

โรงเรียน

ผลการศึกษาข้อมูลการสนับสนุนจากโรงเรียน เด็กส่วนมากไม่ได้บอกให้ครูทราบเพราะอาย และเด็ก 1 รายคิดว่าไม่จำเป็นที่นำไปเล่าให้คนอื่นรับทราบเพราะเป็นเรื่องไม่ดี แต่เด็กได้รับการสนับสนุนในด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ จากทางโรงเรียน เช่น การสอนเรื่องการป้องกันตนเอง การได้รับความช่วยเหลือเรื่องเงินจากครู ได้รับทุนการศึกษา การส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก การเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ การได้รับคำปรึกษาจากครู และการแนะแนวเรื่องการศึกษา การได้ทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็กแต่ละคน การแสดงออกของครูทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เวลาอยู่ที่โรงเรียน ทำให้เด็กมีความสุข

เด็ก 2 ราย ได้บอกให้ครูทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและครูได้ช่วยเหลือเด็กในด้านการเงิน การอบรมสั่งสอน การป้องกันตนเอง การให้กำลังใจ และการแสดงออกของครูทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

เด็ก 3 ราย ไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน เนื่องจากไม่ได้ศึกษาต่อหลังจากที่เด็กถูกกระทำทางเพศ

จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า บทบาทของครูในสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญรองจากครอบครัว ซึ่งเด็กได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเด็กได้เรียนรู้การปกป้องตนเองเพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อของการทำรุนแรงในรูปแบบในด้านต่าง ๆ จากการอบรมสั่งสอนของครู ในขณะเดียวกันการที่เด็กถูกละเมิดทางเพศได้ส่งผลกระทบต่อเด็กไม่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากเด็กรู้สึกอายและกังวลว่าผู้อื่นจะรับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เด็กไม่กล้าที่จะไปโรงเรียน ทำให้ไม่ได้รับการศึกษาในชั้นต่อไป

เพื่อน

ผลการศึกษาข้อมูลการสนับสนุนจากเพื่อนหลังจากเกิดเหตุการณ์ พบว่า ส่วนมากเด็กได้เล่าให้เพื่อนทราบและได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนในด้านกำลังใจ การแสดงความห่วงใย คอยดักเตือนซึ่งกันและกันเพราะเด็กบางคนมีสภาพปัญหาคล้ายกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การแสดงออกของเพื่อนทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าในตนเองและลืมเหตุการณ์ที่ถูกละเมิดทางเพศ

มีเด็ก 2 ราย คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่าสำหรับเพื่อน เนื่องจากถูกกระทำเช่นเดียวกันและเด็กคิดว่าไม่สามารถที่จะช่วยกันได้

ผลการศึกษาผู้วิจัย พบว่า เพื่อนมีบทบาทสนับสนุนให้เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศจะให้ความไว้วางใจกับเพื่อนที่มีปัญหาคล้ายกัน และเพื่อนที่สนิทกันเท่านั้น เพราะมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่ในขณะเดียวกันจากการที่เด็กถูกละเมิดทางเพศมีเพื่อนที่อยู่ด้วยกันในสังคม จะส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กดีขึ้น

ตารางที่ 5.1
สรุปการสนับสนุนทางสังคม

ปัจจัยทางสังคม	การสนับสนุน	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กำลังใจ ให้ความใกล้ชิดมากขึ้น - อบรมสั่งสอนในการป้องกันตนเอง จากการถูกละเมิดทางเพศ - สนับสนุนด้านการศึกษา - ดูแลเรื่องปัจจัย 4 - ให้ค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน - อบรมสั่งสอนเรื่องมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น - การเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เชื่อในสิ่งที่เด็กบอก คิดว่าเด็กโกหก - การแสดงออกของแม่ทำให้เด็กไม่อยากขอคำปรึกษา รู้สึกกลัว ทำให้ท้อแท้ ไม่มีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัว
ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กำลังใจ แสดงความห่วงใย - แบ่งปันสิ่งของ - อบรมพ่อแม่ให้ดูแลเด็กให้ดี - ให้ความรู้เรื่องสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน - ไม่คุ้นเคยซึ่งกันและกัน เนื่องจากเป็นคนย้ายถิ่นเหมือนกัน - กลัวถูกนินทา เสียชื่อเสียง
สถาบัน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้กำลังใจ - ช่วยเหลือในด้านปัจจัย 4 - การศึกษา - การดูแลสุขภาพ - การให้คำปรึกษา - การเป็นเพื่อนไปขึ้นศาล - อาชีพและรายได้ - การช่วยเหลือเรื่องเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ทราบว่า มีองค์กรที่ช่วยเหลือเด็ก - กลัวเสียชื่อเสียงไม่กล้าที่จะบอกใคร - คิดว่าเหตุการณ์ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่รุนแรงไม่ได้ถูกสอดใส่อวัยวะเพศไม่ควรจะบอกใคร

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ปัจจัยทางสังคม	การสนับสนุน	ไม่ได้รับการสนับสนุน
โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนเรื่องการป้องกันตนเอง - ทุนการศึกษา - การส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก - การให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ - การให้เด็กทำกิจกรรมตามความสนใจ - ครูช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้ศึกษาต่อหลังจากที่ถูกกระทำทางเพศ
เพื่อน	<ul style="list-style-type: none"> - การให้กำลังใจ - การแสดงความห่วงใย ตักเตือน - การทำกิจกรรมร่วมกัน - การได้แบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน - การแบ่งปันสิ่งของ 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดว่าตนเองไม่มีคุณค่าต่อเพื่อน - เพื่อนถูกละเมิดทางเพศ เช่นเดียวกัน และคิดว่าไม่สามารถช่วยซึ่งกันและกันได้ เพราะมีปัญหาเหมือนกัน

5.1.2 การเลือกรับสื่อ

ผลการศึกษการเลือกรับสื่อที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก พบว่า ส่วนมากเด็กมีวิธีการเลือกรับสื่อที่มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนมากได้เข้าถึงสื่อประเภทหนังสือการ์ตูน โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ สื่อที่เด็กชอบมากที่สุด คือ หนังสือการ์ตูนและภาพยนตร์การ์ตูน เพราะทำให้เด็กมีความสุข เพลิดเพลินและสืมเรื่องที่เครียดและเด็กยังได้ข้อคิดจากหนังสือการ์ตูนในเรื่องความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

สื่อโทรทัศน์รายการที่เด็กชอบ คือ สะเก็ดข้าวดูแล้วตลก รายการเพลงลูกทุ่ง และรายการภาพยนตร์ในโทรทัศน์ทำให้ได้ข้อคิดในการป้องกันตนเองจากอันตรายต่าง ๆ นอกจากนี้ภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับศาสนา ทำให้เกิดความเชื่อและศรัทธาในศาสนาและมองเห็นคุณค่าในตนเอง

นอกจากนี้เด็ก 1 รายคิดว่ารายการปลดหนี้ เพราะเป็นรายการที่เปิดโอกาสให้คนยากจนได้มีทางเลือกในการหาเงิน ทำให้เด็กมีความหวังและสามารถเห็นการช่วยเหลือกันของคนในสังคม

นอกจากนี้โทรทัศน์ยังได้เสนอข่าวท้องถิ่นทางเคเบิลทีวี ทำให้เด็กทราบความเคลื่อนไหวของภาครัฐในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ในการช่วยเหลือบริจาคสิ่งของแก่คนด้อยโอกาสซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก

เด็ก 1 ราย ชอบดูรายการข่าวมากที่สุดเพราะจะได้รู้แนวทางป้องกันตนเองและทันต่อเหตุการณ์ และรายการภาพยนตร์ทำให้เด็กสนุก ดูแล้วมีความสุข

เด็ก 1 ราย ชอบดูรายการสารคดีสัตว์มากที่สุด เพราะทำให้เพลิดเพลิน ได้ความรู้ และสามารถเรียนและหาความรู้ทางโทรทัศน์ได้ นอกจากนี้รายการข่าวก็มีประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันทำให้เด็กทราบปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละวันและเป็นแนวทางในการป้องกันตนเองด้วย

นอกจากนั้นสื่อทางหนังสือพิมพ์ก็มีประโยชน์ต่อเด็กในด้านการเรียน การป้องกันตนเอง การใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการเรียน เป็นต้น

5.1.4 การเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กหลังจากที่ถูกละเมิดทางเพศ พบว่า เด็กส่วนมากไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อยเนื่องจากเด็กได้รับการสนับสนุนทางสังคมดังนี้

1. เนื่องจากเด็กมองเห็นคุณค่าของตนเองระหว่างที่อยู่กับเพื่อนและมองเห็นสิ่งที่ดีของตนเอง ที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนได้
2. และในขณะที่เดียวกันจากการที่ครอบครัว (แม่) ได้แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่แม่มีต่อเด็กทำให้เด็กมองเห็นว่าตนเองมีความสำคัญต่อครอบครัว และเด็กมีความเชื่อในศาสนา ทำให้เด็กมีกำลังใจและมีเป้าหมายในชีวิต ไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อย
3. เด็กได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ช่วยเหลือเด็กทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เด็กมีทัศนคติต่อตนเองในทางที่ดี การที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอนจากนักสังคมสงเคราะห์ การให้กำลังใจ การเป็นแบบอย่างของบุคคลเหล่านี้ทำให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและมุ่งอนาคตในทางที่ดี

แต่มีเด็ก 4 รายที่คิดว่าตนเองมีปมด้อยเนื่องจาก

1. เหตุการณ์ที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ยังอยู่ในจิตใจได้สำนึกของเด็กที่ไม่สามารถจะลืมได้จนกระทั่งปัจจุบัน
2. ได้รับการตอกย้ำจากบุคคลในครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย
3. เนื่องจากหวาดระแวงกลัวคนอื่นทราบเรื่องที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อยหลังจากถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่เด็กก็ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเช่นเดียวกัน และเด็กบางรายมองเห็นคุณค่าของตนเองจากการที่สามารถทำประโยชน์ให้ผู้อื่น ทำให้เด็กได้มองเห็นคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกมีปมด้อยจึงไม่เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตของเด็ก

5.1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

สุขภาพจิต

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพจิตของเด็กในปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนมากมีสุขภาพจิตไม่ดีจากการศึกษาพบว่า

-เด็กรู้สึกเครียดกับการแสดงออกของคนในครอบครัว เช่น คำพูดของแม่ พ่อเลี้ยงมีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก

-เด็ก 2 รายที่มีครอบครัวกังวลเรื่องลูก เนื่องจากลูกไม่มีเอกสารการเกิด เด็กยังไม่มีหลักฐานของตนเอง หวาดระแวงกลัวคนจะทราบเรื่องที่เกิดขึ้น ไม่มีที่อยู่ที่แน่นอน มีปัญหาค่าใช้จ่ายในครอบครัว เด็ก 1 รายถูกสามีทอดทิ้ง ทำให้เด็กรู้สึกท้อแท้ แต่ในขณะเดียวกันเด็กทั้งสองคนมีลูกเป็นพลังในการดำรงชีวิต

-เด็ก 3 ราย หวาดผวากับเหตุการณ์ที่ผ่านมา เพราะเด็กคิดว่ามันรุนแรงที่สุดในชีวิตของเด็ก แม้ว่าจะเด็กจะอยู่กับครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่ดีแต่มันเป็นบาดแผลที่ไม่สามารถหายมารักษาให้หายขาดได้ นอกจากนี้เด็กยังกังวลเกี่ยวกับเรื่องเรียน เรื่องความสัมพันธ์ของแม่กับป้าที่ขบถทะเลาะกันบ่อยครั้งทำให้เด็กไม่มีความสุข และกลัวจะถูกนำไปเปิดเผยและมาทำร้าย กลัวพ่อแม่จะจากไป กลัวครอบครัวจะทิ้งให้อยู่ตามลำพัง เนื่องจากเด็กที่อาศัยอยู่กับพี่สาวที่มีครอบครัวแม่เสียชีวิต พ่อมีครอบครัวใหม่ ทำให้เด็กรู้สึกโดดเดี่ยว ซึ่งมีผลทำให้ไม่มีความสุข

ผลการศึกษาเด็ก 3 ราย ปัจจุบันเด็กมีสุขภาพจิตที่ดี จากผลการศึกษา พบว่า

-แม่ได้แยกทางกับพ่อเลี้ยงหลังจากเกิดเหตุการณ์ ทำให้เด็กไม่กังวลว่าจะถูกกระทำ และการแสดงออกของคนในครอบครัวโดยเฉพาะแม่และพี่ชายทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความสุข

-ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของบ้านจริงใจ เด็กได้รับการเอาใจใส่สนับสนุนจากเจ้าหน้าที่และการช่วยเหลือสวัสดิการในด้านต่าง ๆ กำลังใจจากเพื่อนที่อยู่ด้วยกัน ทำให้เด็กมีความสุข

ความเสมอภาค

จากการศึกษาข้อมูลความเสมอภาคหลังจากเกิดเหตุการณ์ ผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนมากได้รับความเสมอภาคจาก

-บุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะ พ่อแม่ ญาติพี่น้องที่ดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนในด้านต่าง ๆ และอบรมสั่งสอนให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้เด็กมองเห็นความสำคัญของตนเองต่อครอบครัว แต่มีเด็ก 2 รายที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับความเสมอภาคจากครอบครัว ดังนี้

เด็กรายที่ 1 รู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่อยู่ด้วยกันและรู้สึกว่าตนเองได้รับความเสมอภาคจากบุคคลในองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือเด็กในปัจจุบัน แต่การแสดงออกของแม่ หลังจากเกิดเหตุการณ์จนกระทั่งปัจจุบันที่เด็กมีโอกาสไปเยี่ยมบ้าน เช่นการไม่รับฟังเด็ก ดุด่า และคิดว่าเด็กโกหก ทำให้เด็กรู้สึกว่าแม่ไม่ยุติธรรมสำหรับตนเอง

เด็กรายที่ 2 อยากรับความรักจากพี่สาวซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วยเท่ากับความรักของพี่สาวที่มีให้สามีและลูก และการแสดงออกของพี่สาวในบางครั้งทำให้เช่น การทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น การแสดงความสนใจต่อครอบครัวมากกว่าเด็กทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม

นอกจากนี้สถาบันทางสังคมที่เป็นสถานที่ขัดเกลาเด็กรองจากครอบครัว คือ

1. โรงเรียนโดยเฉพาะการแสดงออกของครู การให้ความเอาใจใส่ การอบรมสั่งสอน การสนับสนุนทุนการศึกษา การให้ค่าปรึกษา การให้กำลังใจ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น
2. กลุ่มเพื่อนที่ให้การยอมรับ จากการที่เด็กมีความสามารถและเด็กมองเห็นคุณค่าของตนเองสามารถช่วยเหลือเพื่อนได้
3. การแสดงออกของแม่ซึ่งที่แสดงความห่วงใย และดักเตือนครอบครัวเด็ก ให้ที่พัก อาหาร และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ความยุติธรรมกับเด็ก
4. จากองค์กรช่วยเหลือเด็กแม้ว่าเด็กจะยังอยู่ในความดูแลขององค์กรนั้น ๆ หรืออยู่กับครอบครัวแต่เด็กคิดว่าจากภารกิจขององค์กรเหล่านี้ได้ให้ความช่วยเหลือทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น และได้รับความยุติธรรม ไม่ถูกทอดทิ้ง
5. จากชุมชนที่ให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพ การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแสดงออกของคนในชุมชนทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม

ความปลอดภัย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กในปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนมากรู้สึกไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันแม้ว่าจะอาศัยอยู่กับครอบครัวเนื่องจาก

1. หวาดผวาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วถูกกระทำอีกแม้ว่าเหตุการณ์นั้น จะไม่เกิดขึ้นอีก แต่เด็กไม่สามารถที่จะลืมได้

2. กลัวแฟนในอนาคตจะทราบเรื่องที่เกิดขึ้นและไม่ยอมรับเด็กเกรงว่าเพื่อนที่อยู่ในเหตุการณ์และถูกกระทำด้วยกันนำไปเปิดเผย

3. สภาพแวดล้อมชุมชนที่เด็กอยู่ไม่ปลอดภัย เป็นแหล่งมั่วสุม ดิถยาเสพติด เพื่อนบ้านทะเลาะกัน มีกรณีข่มขืน

4. สถานภาพของพ่อแม่มีผลต่อความปลอดภัยของเด็กเช่นมีเด็ก 1 รายอาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยงเด็กกลัวจะถูกพ่อเลี้ยงทำร้ายร่างกายและกลัวได้รับผลกระทบจากการที่พ่อเลี้ยงและแม่ทะเลาะกัน

5. พ่อแม่แยกทางกันเด็กอยู่ตามลำพังกับแม่และน้อง ซึ่งเป็นผู้หญิงทั้งหมดกลัวจะไม่ปลอดภัย เพราะแม่ไปทำงานเด็กต้องอยู่บ้านกับน้องตามลำพัง

6. สภาพบ้านไม่ปลอดภัย สามารถเข้าออกได้ ประตูไม่มีดัด

7. สถานภาพของเด็กเช่นเด็กที่มีครอบครัวและแยกทางกับสามีกลัวไม่ปลอดภัยจากการที่สามีจะมาเอาลูกไปจากตนเอง

8. ถูกข่มขู่จากชาวต่างชาติที่กระทำเด็ก กลัวถูกทำร้าย

มีเด็ก 3 รายที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรรู้สึกว่าคุณเองปลอดภัยจากการถูกกระทำทางเพศเนื่องจาก

1. ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากองค์กรที่เด็กอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เด็กมั่นใจในการคุ้มครองของเจ้าหน้าที่

2. ที่อยู่ปลอดภัย มั่นคง แบ่งเป็นสัดส่วน และไม่ได้อยู่ร่วมกับคนที่กระทำเด็ก

ชีวิตครอบครัว

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวของเด็กในปัจจุบัน จากการศึกษา พบว่า เด็ก 7 รายชีวิตครอบครัวในปัจจุบันยังไม่มั่นคง เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลในครอบครัวเช่น แม่ พ่อเลี้ยง สามี ญาติ

2. อาชีพของพ่อแม่ไม่แน่นอนเนื่องมาจากการศึกษาต่ำ ทำให้มีอาชีพไม่มั่นคงต้องเร่ร่อนไปเรื่อย ๆ มีผลให้ชีวิตครอบครัวเด็กไม่มีความสุข

3. ครอบครัวแตกแยกทำให้เด็กต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยว กังวลเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง

มีเด็ก 3 ราย จากผลการศึกษา พบว่า ชีวิตครอบครัวของตนเองดีขึ้น เนื่องจาก

-ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น การแสดงออกของแม่ การสนับสนุนด้านการศึกษา การเป็นแบบอย่างที่ดี ชยัน อดทน ทำให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดี มีความสุข และพึงพอใจในชีวิตครอบครัวในปัจจุบัน

-ครอบครัวมีรายได้เลี้ยงตนเอง ไม่ขาดแคลนเหมือนที่ผ่านมา

สุขภาพทางด้านร่างกาย

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพทางด้านร่างกายของเด็กในปัจจุบันจากผลการศึกษา พบว่า เด็กส่วนมากมีสุขภาพทางด้านร่างกายที่ดี เพราะได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัวและได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านปัจจัย 4 เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากโรงเรียนและองค์กรที่เด็กไปขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีสถาบันชุมชน วัด ที่ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เด็กมีสุขภาพทางด้านร่างกายที่ดีขึ้น

ผลการศึกษามีเด็ก 2 รายมีสุขภาพทางด้านร่างกายไม่ดี เนื่องจากความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว จากการศึกษา พบว่า การแสดงออกของบุคคลในครอบครัวเช่น การดุด่า ตากถาง ไม่ไว้ใจ มีเด็กหนึ่งรายแม้ว่าปัจจุบันเด็กอยู่ในความดูแลขององค์กรที่ช่วยเหลือเด็ก ซึ่งได้รับการช่วยเหลือในด้านปัจจัย 4 และสวัสดิการต่าง ๆ แต่เด็กยังต้องการความรักจากแม่ ซึ่งการแสดงออกของแม่เวลาเด็กไปเยี่ยมบ้าน เช่นการดุด่า ทำให้เด็กรู้สึกเครียดและมีผลต่อสุขภาพกายคือ ปวดท้องบ่อยครั้ง

เด็ก 1 ราย ปัจจุบันมีโรคประจำตัวที่บั่นทอนสุขภาพ และรายได้ของแม่น้อยต้องประหยัดค่าใช้จ่ายในแต่ละวันทำให้เด็กได้รับอาหารไม่เพียงพอ

อาชีพและรายได้

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและรายได้ของเด็กในปัจจุบัน พบว่า เด็กส่วนมากพึงพอใจกับรายได้ที่ตนเองได้รับ มีเด็ก 5 รายที่ปัจจุบันไม่ได้ทำงานแต่มีรายได้จากครอบครัวและจากหน่วยงานที่เด็กอาศัยอยู่ รายได้ที่ได้รับเด็กแต่ละคนจะได้รับเฉลี่ยแล้ววันละ 20 บาท เด็กมีความพึงพอใจ

จากผลการศึกษา พบว่า มีเด็ก 1 ราย มีรายได้จากการประกอบอาชีพในปัจจุบันแต่รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและอาชีพที่เด็กทำไม่มั่นคง ไม่มีสวัสดิการเพราะเป็นลูกจ้างรายวัน

และเด็ก 2 ราย ที่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและเอกชนเด็กมีรายได้จากการที่หน่วยงานให้ทำงานและได้รับค่าตอบแทนนอกจากนี้เด็กยังได้ประสบการณ์ในการทำงานและมีความสุข ทำให้เด็กรู้สึกภูมิใจในตนเอง

มีเด็กเพียง 2 รายเท่านั้นที่มีรายได้จากครอบครัวในปัจจุบัน เด็กพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับ แต่เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วไม่เพียงพอ

จากการศึกษาเนื่องจากเด็กส่วนมากยังไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องจากกำลังศึกษาและครอบครัวฐานะยากจน แต่มีเด็กที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคมในเรื่องค่าใช้จ่ายและอาชีพ ทำให้เด็กรู้สึกพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน เนื่องจากไม่ขาดแคลนเหมือนกับอยู่กับครอบครัว ส่วนเด็กที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันในสังคม รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอแต่เด็กก็พึงพอใจที่ได้รับ

การศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลการศึกษาของเด็กหลังจากถูกละเมิดทางเพศในปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า เด็กส่วนมากได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาจากครอบครัวและจากหน่วยงานที่เด็กได้รับความช่วยเหลือ ในด้านกรให้กำลังใจ การสนับสนุนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเอง คอยเอาใจใส่เรื่องการเรียน นอกจากนี้เด็กที่ได้รับความช่วยเหลือในด้านทุนการศึกษาจากหน่วยงาน มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก คือ ไม่ต้องกังวลกับค่าใช้จ่ายเรื่องการเรียนรู้ เพราะมีหน่วยงานสนับสนุนในด้านค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้โรงเรียนได้สนับสนุนในด้านการเรียนของเด็กโดยเฉพาะการแสดงผลของครู การให้ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน มีผลทำให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข

จากผลการศึกษา มีเด็กเพียง 2 รายเท่านั้นหลังจากถูกละเมิดทางเพศเด็กพลาดโอกาสในการศึกษาเนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กทำให้เกิดความรู้สึกอาย กลัวครูและเพื่อนทราบเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งเด็กทั้งสองรายมีความต้องการที่จะศึกษาต่อเพราะครอบครัวก็สนับสนุนการเรียนรู้ เด็กยังมีความหวังว่าจะเรียนต่อในอนาคต

ที่อยู่อาศัย

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของเด็กหลังจากถูกละเมิดทางเพศในปัจจุบัน จากผลการศึกษา พบว่า มีเด็กที่อาศัยอยู่กับครอบครัว 3 ราย พึ่งพอใจกับที่อยู่อาศัยของตนเองในปัจจุบันที่มีสภาพดีขึ้น ได้อยู่ร่วมกับครอบครัวและมีเครื่องอำนวยความสะดวกตามฐานะของครอบครัว ที่อยู่ของเด็กบางรายสภาพแวดล้อมไม่ดีเนื่องจากเป็นชุมชนหนาแน่น เป็นแหล่งมั่วสุม แต่ไม่เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต

และเด็ก 2 รายที่อาศัยอยู่นอกหน่วยงานเอกชน คิดว่าที่อยู่ปัจจุบันดีขึ้น ปลอดภัย มีเครื่องอำนวยความสะดวก

และผลการศึกษา มีเด็กจำนวน 5 ราย ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ต้องย้ายถิ่นไปเรื่อย ๆ เพราะมีปัญหาเรื่องค่าเช่า และมีเด็กรายหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า มีที่อยู่

ไม่แน่นอน ระวังกลัวไม่มีที่อยู่ อยากมีบ้านเป็นของตนเอง ไม่ต้องเร่ร่อน อยากมีไฟและประตูให้ดีกว่านี้

จากผลการศึกษาของเด็กทั้ง 10 ราย พบว่า ถึงแม้ว่าเด็กจะได้รับความช่วยเหลือให้มีที่อยู่ที่ดีขึ้นแต่ เด็กทุกคนอยากมีบ้านเป็นของตนเอง เพราะมีความมั่นคงมากกว่าที่ไปอาศัยหรือเช่าเขาอยู่และที่สำคัญบ้านจะมีความสุขและมีความมั่นคงเมื่อเด็กได้อยู่กับบุคคลที่ตนเองรัก เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง สามีนและลูก เป็นต้น

ตารางที่ 5.2
สรุปคุณภาพชีวิตของเด็กหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ดี	ไม่ดี
สุขภาพจิต	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงออกของบุคคลในครอบครัว ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น - ได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย การให้กำลังใจ และสวัสดิการต่าง ๆ จากหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวไม่ดีมีผลต่อสุขภาพจิต - กังวลเรื่องลูกเพราะไม่มีใครดูแลค่าใช้จ่ายในครอบครัว - ไม่มีที่อยู่แน่นอน - หวาดผวากับเหตุการณ์ที่ผ่านมา กลัวถูกนำไปเปิดเผย - กลัวถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว
ความเสมอภาค	<ul style="list-style-type: none"> ได้รับการเอาใจใส่และสนับสนุนในด้าน - การเรียน การให้กำลังใจ - การให้คำปรึกษา - การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น - การยอมรับ - การให้ที่อยู่อาศัย ให้อาหาร - การดูแลสุขภาพจากครอบครัว โรงเรียน เพื่อน แม่ พี่ ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แม่ไม่ได้เอาใจใส่ ดุด่า ไม่ยอมรับฟัง - ทำให้รู้สึกไม่ยุติธรรม - รู้สึกได้รับความรักไม่เท่าเทียมกันจากบุคคลในครอบครัว

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ดี	ไม่ดี
ความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัย จากองค์กรทำให้รู้สึกปลอดภัย - ที่อยู่เป็นสัดส่วน ไม่ได้อยู่ร่วมกับคนที่กระจัด 	<ul style="list-style-type: none"> - หวาดผวาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมา - กลัวถูกนำไปเปิดเผย - สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งมั่วสุม - กลัวถูกพ่อเลี้ยงทำร้ายร่างกาย - สภาพบ้านไม่ปลอดภัย - กลัวสามีจะมาเอาลูก
ชีวิตครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงออกของบุคคลในครอบครัวทำให้รู้สึกอบอุ่น - มีความสุขและพึงพอใจในชีวิตครอบครัว - ครอบครัวมีรายได้เลี้ยงตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวไม่ดีมีผลต่อสุขภาพจิต - กังวลเรื่องลูกเพราะไม่มีใครดูแล - กังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว - ไม่มีที่อยู่แน่นอน - กลัวถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว - รายได้ของครอบครัวไม่มั่นคง

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ดี	ไม่ดี
สุขภาพทางด้านร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัว - ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันต่าง ๆ ในด้านปัจจัย 4 - ได้เรียนรู้เรื่องการดูแลสุขภาพจากโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - สุขภาพไม่ดีเนื่องจากเกิดความเครียดกับครอบครัว ทำให้ปวดท้อง - ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวทำให้ได้รับอาหารไม่เพียงพอ - มีโรคประจำตัว
อาชีพและรายได้	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับจากครอบครัวและหน่วยงานที่เด็กอาศัยอยู่เฉลี่ยวันละ 20 บาท พอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน - ได้รับประสบการณ์ในการทำงาน และมีรายได้ทำให้เด็กพึงพอใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย - อาชีพไม่มั่นคง ไม่มีสวัสดิการ ได้ค่าแรงต่ำ ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - การให้กำลังใจ - การสนับสนุนการเรียนรู้ - ดูแลเอาใจใส่เรื่องการเรียน - ให้ทุนการศึกษา - ให้โอกาสตามความสนใจ - จัดสภาพแวดล้อมที่ดี - ให้สวัสดิการ 	<ul style="list-style-type: none"> - อายไม่กล้าไปโรงเรียนหลังจากที่ถูกละเมิดทางเพศ
ที่อยู่อาศัย	<ul style="list-style-type: none"> - ได้อยู่ร่วมกับครอบครัว - มีเครื่องอำนวยความสะดวก - ปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย - เฟอร์นิเจอร์เก่าบอบช้ำ - ไม่มีที่อยู่เป็นของตนเอง - ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง "คุณภาพชีวิตของเด็กที่เคยถูกละเมิดทางเพศ" พบว่า เด็กส่วนมาก ยังไม่มีความมั่นคงในชีวิตหลายด้านด้วยกัน เช่น ในด้านสุขภาพจิตยังมีความวิตกกังวลกับ เหตุการณ์ที่ผ่านมา รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ไม่สามารถที่จะลืมเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ ไม่มีความ ปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ชีวิตครอบครัวไม่มั่นคง ที่อยู่อาศัยไม่ปลอดภัยและไม่มีที่อยู่ที่แน่นอน บางรายขาดโอกาสในการศึกษาเนื่องจากความวิตกกังวลและสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว แม้ว่า เด็กจะได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวและหน่วยงานในด้าน ที่อยู่ อาหาร การศึกษาแต่เด็ก ส่วนมากยังไม่มีความพึงพอใจในชีวิตของตนเองในปัจจุบัน

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528-2530 ; อ้างถึงใน รมิตา อัมวงษ์, 2542 : 7) คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับ ที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ องค์ประกอบถึงความ จำเป็นพื้นฐาน ที่เหมาะสมอย่างน้อยก็น่าจะมีอาหารเพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม มีที่อยู่อาศัยที่ เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ได้รับการศึกษาพื้นฐาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับการบริการพื้นฐานที่จำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประกอบการดำรงชีวิต อย่างยุติธรรม

ผลการศึกษาลาเหตุที่ทำให้เด็กถูกละเมิดทางเพศ ส่วนมากเกิดจากสภาพครอบครัว การละเลยของพ่อแม่ พ่อแม่แยกทาง อาศัยอยู่กับพ่อเลี้ยงซึ่งแสดงอำนาจข่มขู่เด็ก สภาพที่ อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต้องนอนรวมกัน ความไว้วางใจของเด็กที่มีต่อบุคคลในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวพ่อแม่ไม่มีเวลาทิ้งเด็กให้อยู่กับเพื่อนบ้าน และการขาดความ ระมัดระวังของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศุทธิณี สันตบุตร และคณะ (2527) พบว่า สาเหตุ ที่ทำให้เด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ มาจาก

1. สภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์ สภาพภายในครอบครัวของเด็กมีส่วนผลักดันเด็กให้เกิด ปัญหา เช่นพ่อแม่แยกทางกัน มีพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง โดยเฉพาะเด็กที่อาศัยอยู่กับครอบครัว ซึ่งถูก กระทำโดยพ่อเลี้ยง ปู่ ตา อา น้า พี่น้องหรือแม้แต่พ่อตนเอง รวมทั้งญาติหรือผู้ชายอื่น ๆ ในบ้าน กรณีเช่นนี้เกิดจากผู้กระทำมีอารมณ์ทางเพศรุนแรง แต่ภรรยาสุขภาพไม่ดี ไม่สามารถให้ความสุข ทางเพศได้ หรือมารดาทิ้งลูกสาวให้อยู่บ้านกับบิดา หรือบิดาเลี้ยงตามลำพังเป็นครั้งคราว เมื่อเกิด เหตุการณ์เช่นนี้มารดาเด็กไม่กล้าเจรจากับสามี เพราะเกรงอันตรายจะเกิดขึ้นกับตนเองและลูก ผู้กระทำมักจะขู่เด็กไม่ให้ฟ้องแม่ ถ้าแม่รู้เรื่องจะฆ่าแม่เสีย เด็กจึงต้องอยู่ในภาวะจำยอม

2. สภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม เช่น สมาชิกในครอบครัวทั้งหมดต้องนอนรวมกันในห้องเดียวกัน หรือบ้านอยู่ไกลกันมากไม่มีเพื่อนบ้าน ช่วยเป็นหูเป็นตาให้

3. สภาพส่วนตัวเด็ก เด็กขาดความระมัดระวัง ไม่รู้จักรักษาวงจรสวนตัวเท่าที่ควร จึงเกิดปัญหาได้ง่าย ประกอบกับตัวเด็กเล็ก แรงน้อยง่ายต่อการกระทำ เด็กเกรงกลัวการข่มขู่จากผู้ใหญ่ และไว้นือเชื่อใจผู้อื่น

4. สภาพแวดล้อมทั่วไป เด็กบางรายถูกกระทำโดยเพื่อนของครอบครัว เพื่อนบ้าน เช่น มีรายหนึ่งพ่อแม่ของเด็กทำงานก่อสร้าง เด็กถูกเพื่อนของพ่อซึ่งเป็นกรรมกรก่อสร้าง ข่มขืนกระทำชำเรา ในขณะที่พ่อแม่เด็กไปทำงานก่อสร้าง ถ้าเป็นเด็กเล็กจะถูกล่อด้วยขนม ของเล่น หรือเงิน ด้วยความอยากรู้ของเด็ก จึงยอมไปกับผู้กระทำ โดยไม่รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นกับตน

หลังจากที่เด็กถูกละเมิดทางเพศเด็กได้รับความช่วยเหลือให้มีชีวิตที่ดีขึ้นจากสถาบันทางสังคมที่อยู่รายล้อมเด็ก เช่น พ่อแม่ พี่ น้อง ลามี ครู องค์กรสถาบันต่าง ๆ ด้วยการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็ก เช่น ในด้านปัจจัย 4 การให้ความรู้ ข่าวสาร รวมถึงการสนับสนุนด้านการศึกษา การปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กในการที่จะมองเห็นคุณค่าของตนเอง สร้างความมั่นคงทางด้านจิตใจให้กับเด็กเพื่อให้เด็กฟื้นสภาพวิกฤติในชีวิตที่เลวร้ายของตนเอง

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ การศึกษาของกิติพัฒน์ นนทปัทมะศุลย์ (2535 : 170) การสนับสนุนทางสังคมหรือแรงสนับสนุนทางสังคมหรือการเกื้อกูลทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้รับความรักความเอาใจใส่เห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีความผูกพันซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน มีการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การให้คำแนะนำ การให้สิ่งของ การประเมินเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือมาเป็นแรงงาน ให้เวลา ให้ความคิดเห็น ให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อภาวะจิตใจของเด็ก อารมณ์ มีขอบเขตครอบคลุมทั้งการให้ การรับบุคคลในครอบครัวแต่ละองค์ประกอบ ญาติพี่น้อง เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน ครู อาจารย์ คนในชุมชน บุคคลในวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ครอบครัว ผลการศึกษายังพบว่าคุณภาพชีวิตของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศมีความสัมพันธ์กับสถาบันทางครอบครัวมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่เด็กต้องการความรักความผูกพันมากกว่าองค์กรใดในสังคม และเป็นสถาบันแรกที่สนับสนุนและปลุกฝังค่านิยมความเชื่อ ทศนคติที่ตีงามต่อตนเองและผู้อื่น ที่สำคัญการให้โอกาสให้เด็กได้ไตร่ตรองถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ได้เลวร้ายเสมอไป แต่ก็มีเด็กบางรายที่ไม่ได้รับแรง

สนับสนุนจากครอบครัว และขณะเดียวกันก็มีองค์กรในสังคมที่ได้ให้โอกาสเด็กได้มีทางเลือกในการตัดสินใจ การมองเห็นคุณค่าของตนเองรองจากครอบครัว คือ โรงเรียน เพื่อน ชุมชน สถาบันศาสนา และองค์กรต่างๆ เป็นต้น

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของเพนเดอร์ (Pender N.J. 1987 ; อ้างถึงในดวงเดือน มุลประดับ. 2541 : 46) ได้แบ่งกลุ่มแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ คือ ครอบครัว เพื่อน สถาบันทางศาสนา กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคม

สถาบันทางสังคม องค์กร หน่วยงานต่างๆ ผลการศึกษานี้ ยังพบว่า เด็กบางรายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการสนับสนุนของหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็กทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ทำร้ายเด็กหรือสภาพความไม่มั่นคงในครอบครัว ทำให้เด็กไม่ได้รับการตอบสนองในด้านปัจจัย 4 ตามความต้องการของแต่ละคน ดังนั้น จึงจำเป็นที่หน่วยงานเหล่านี้ต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือด้านปัจจัย 4 ขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีพและส่งเสริมให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกับสังคมได้ ที่สำคัญการที่เด็กได้รับกำลังใจ การช่วยเหลือด้านกฎหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ ทำให้เด็กได้รับความยุติธรรมความมั่นคงในความปลอดภัย มีสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและจิตใจ ได้รับการศึกษาและมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ทำให้เด็กมีชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม

การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิริพร ตั้งชัยวัฒนา (2544) ได้ศึกษาปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ก่อให้เกิดการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กหญิงโดยสมาชิกในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือในด้านปัจจัย 4 เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับการตอบสนองในด้านปัจจัย 4 จากผู้เลี้ยงดู ดังนั้น เมื่อเด็กมาอยู่ในความดูแลของหน่วยงาน กลุ่มตัวอย่างจึงต้องการความช่วยเหลือทางด้านนี้เป็นปัจจัยหลัก ความต้องการทางด้านจิตใจได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์เพื่อสร้างความรู้สึกการมีคุณค่า มีความมั่นใจในตนเอง และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และด้านสังคมได้แก่ ต้องการสนับสนุนด้านการศึกษา อาชีพ ในส่วนของการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหวิชาชีพ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

นอกจากนี้ผลการศึกษานี้ ยังพบว่า เด็กบางรายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพราะได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนานอกจากจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศยังได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการอบรมสั่งสอน การให้ที่พักที่ปลอดภัย ให้อาหาร การแสดงความห่วงใยจากแม่ชีและพระที่วัด ทำให้เด็กมีขวัญกำลังใจ แม้ว่า

เด็กจะมีครอบครัวที่ดีแต่เนื่องจากครอบครัวไม่มีเวลาดูแล ฐานะยากจน จึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กในด้านสุขภาพและความปลอดภัย ดังนั้น สถาบันทางศาสนาจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาททำให้คุณภาพชีวิตของเด็กดีขึ้น

การศึกษานี้ตรงกับผลการศึกษาของ วันชัย ปานจันทร์ (2545) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการดูแลเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในวัด ศึกษาเฉพาะกรณีสงฆ์ในเขตธนบุรี พบว่าเป็นการดูแลในลักษณะเป็นครั้งคราว ในด้านที่พักอาศัย อาหาร อาชีพ สุขภาพอนามัย ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการศึกษา การอบรมสั่งสอน การสอดส่องดูแลความประพฤติ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

โรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของครูมีความสำคัญรองจากครอบครัวของเด็ก เพราะเด็กบางรายไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว แต่เด็กมีโอกาสเรียนรู้วิธีการป้องกันตนเอง การได้รับคำปรึกษา การให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและยอมรับ ทำให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและมีชีวิตที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนเป็นแหล่งขัดเกลาทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญรองจากครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัจฉรา สุวรรณศรี (2543) พบว่า บทบาทครูและการมีบุคลากรอื่นในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศมีความจำเป็นต้องสอนให้เด็กได้รับรู้ถึงวิธีการป้องกันและระมัดระวังตนเอง ทำความเข้าใจกับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนของเด็ก เพื่อให้ยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ สอนให้เด็กรู้จักวิธีปฏิเสธพฤติกรรมที่บุคคลอื่นจะล่วงละเมิดทางเพศได้ สร้างความเข้าใจกับครอบครัวและสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotion Support) เช่นรับฟังเด็กด้วยความเข้าใจ ไม่ตำหนิ ให้กำลังใจปลอบโยนหลังจากที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ

สถาบันทางสังคมมีบทบาทให้คุณภาพชีวิตของเด็กดีขึ้นจริง แต่จากการที่เด็กถูกกระทำทางเพศซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นในชีวิตของเด็กที่ไม่สามารถจะหลบเลี่ยงไปจากจิตใจได้ ทำให้เกิดความกังวล กลัวคนนินทา กลัวจะถูกกลับมาทำร้าย กลัวคนที่มีลักษณะเหมือนผู้กระทำ ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิต และบางรายไม่ยอมไปโรงเรียนเพราะอายเพื่อน แต่จากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมจากสถาบันทางสังคมเหล่านี้ ได้ทำให้เด็กได้มองเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่แต่ละคนมีและทำให้เกิดผลกระทบทางบวกที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กในปัจจุบัน

การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพินท์ สทโชชัย (2542 : 7-8) ได้กล่าวไว้ว่า ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น จะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อระบบการศึกษา คือ ทำให้ไม่ยอมไปโรงเรียน ขัดขวางความก้าวหน้าในอนาคตของเด็กทำให้ส่งผลกระทบทางด้าน

จิตใจคือ เกิดความเครียด วิตกกังวล ซาดขวัญกำลังใจ มีความอับอายขายหน้า วิตกกังวลกับ ความปลอดภัย เป็นต้น

สื่อ การเข้าถึงสื่อประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูน โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ สื่อ เหล่านี้มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กมาก โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูน ทำให้เด็กมีความสุข ลืม เหตุการณ์ที่เลวร้ายในชีวิต ได้รื้อคิดในการดำเนินชีวิต สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ได้ความรู้ เป็น แหล่งข้อมูลการศึกษาและข่าวสารต่าง ๆ และแหล่งบันเทิงซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพจิต การศึกษา ชีวิตครอบครัว ความปลอดภัยจากการถูกระงับทำในด้านต่าง ๆ โดยเด็กแต่ละคนก็มีวิธีการเลือกรับสื่อตามความสนใจและที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชวรัตน์ เติตชัย (2527 : 170-174) ได้กล่าวไว้ ว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยดังนี้

1. ความเหงา
2. ความอยากรู้อยากเห็น
3. ประโยชน์ใช้สอย (Self-aggrandizement) ให้ประโยชน์ในด้านความสะดวกสบาย ความสนุกเพลิดเพลิน ความสุขกาย สบายใจ
4. ลักษณะเฉพาะของสื่อ ซึ่งไม่เหมือนกัน เช่น หนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้รับสัมผัสกับสังคม ภายนอกได้อย่างกว้างขวาง ในขณะที่โทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถลดหย่อนความรู้สึกหรือสิ่งที่ตนเอง ไม่มี เป็นต้น

การเห็นคุณค่าในตนเอง แม้ว่าเด็กที่ถูกกระทำทางเพศจะได้รับการชมชื่นในชีวิต แต่ใน ขณะเดียวกันเด็กก็สามารถทำประโยชน์ให้กับครอบครัวและสังคมที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย ทำให้ เด็กรู้สึกภูมิใจในความสามารถของตนเอง ฉะนั้น ความรู้สึกมีปมด้อยจึงไม่เป็นอุปสรรคในการ ดำเนินชีวิตของเด็กในปัจจุบัน และในขณะเดียวกันครอบครัว โรงเรียน องค์กร ชุมชน เพื่อน ได้ช่วย ให้เด็กได้มองเห็นคุณค่าในตนเอง และให้การยอมรับความสามารถของเด็ก องค์กรประกอบเหล่านี้ ทำให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การศึกษานี้สอดคล้องกับ เฮลเดอร์ (Elder, 1965 : 258 ; อ้างถึงใน นิภาพรรณ กิริยะ. 2534 : 4) อธิบายว่า เป็นความรู้สึกที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองมีค่า ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการกระทำ ของตนเอง การมีความสามารถและการตัดสินใจของบุคคลอื่นที่ตนให้ความสำคัญด้วย

และมาสเตอร์ (อ้างถึงใน นิภาพรรณ กิริยะ. 4 : 7) ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท

1. ความต้องการรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เป็นการยอมรับนับถือและการประเมินคุณค่าตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การมีจุดเด่น (Strength) การบรรลุเป้าหมายและความสามารถ (Mastery and Competence) ความเชื่อมั่น (Confidence) การพึ่งตนเองและควมมีอิสระเสรี (Independence and Freedom)

2. ความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนเอง (Esteem from other people) เช่น การมีชื่อเสียงเกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง อี้อ่านาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับและความสนใจ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรี เป็นที่น่านิยมชมเชยของผู้อื่น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ผู้ศึกษาได้ทราบข้อมูล คุณภาพชีวิตของเด็กหลังจากที่ถูกละเมิดทางเพศจนกระทั่งปัจจุบันในด้านต่าง ๆ รวม 8 ด้าน ถึงแม้ว่าจะยังไม่ครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน แต่ผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับการเสนอแนะให้กับภาครัฐในเชิงนโยบาย และสำหรับหน่วยงานภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็ก และการเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.1 ด้านนโยบาย

ภาครัฐควรมีนโยบายให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณกับหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศอย่างพอเพียง อย่างเช่น จัดสร้างที่พักอาศัยเพื่อรองรับเด็กให้พอเพียงกับสภาพปัญหา เนื่องจากเด็กถูกกระทำทางเพศมีความจำเป็นที่จะช่วยเหลือในด้านปัจจัย 4 พื้นฐานเป็นอันดับแรกเพื่อให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดี

รัฐบาลควรให้ข้อมูลและลักษณะการทำงานช่วยเหลือเด็กอย่างจริงจังให้กับหน่วยงานภาคเอกชน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกันมากกว่าการเก็บข้อมูลในเชิงสถิติ

รัฐบาลควรจัดสรรบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศให้มีสัดส่วนให้พอเพียงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันนักสังคมสงเคราะห์ที่เป็นพยานให้กับเด็กระหว่างขึ้นศาลมีน้อยมาก ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีนักสังคมสงเคราะห์เพียงคนเดียวแต่ปัญหาเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นกับชุมชน อย่างเช่น จังหวัดชลบุรีมีเป็นจำนวนมาก ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ไม่สนองตอบตามความต้องการของเด็ก

รัฐบาลควรให้มีกฎหมายหรือสิทธิพิเศษที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับเด็กที่ถูก ละเมิดทางเพศในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ หรือสิทธิพิเศษในสวัสดิการต่าง ๆ ที่ภาครัฐ จัดให้กับเด็กที่ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อเป็นเครื่องนำทางให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

รัฐควรมีนโยบายการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิเด็ก และกฎหมาย การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศให้ครอบคลุมถึงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จนกระทั่ง หน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย วัด โรงเรียน โดยผ่าน ทางสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ โปสเตอร์ อย่างต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และจัดระบบการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในปัจจุบันของแต่ละชุมชนไม่ใช่แค่เน้น แต่ภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือเศรษฐกิจในชุมชน ควรจะเพิ่มเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ความเข้าใจกับการ ละเมิดทางเพศ เนื่องจากพบว่าเด็กบางรายคิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่รุนแรงเนื่องจาก ยังไม่สอดคล้องด้วยระเทศ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ควรร่วมมือ กับองค์กรในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูก ละเมิดในพื้นที่ทางด้าน การศึกษา อาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ตามความ ต้องการของแต่ละบุคคล

2. องค์กรภาครัฐและเอกชนควรทำงานในลักษณะเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ โดยเฉพาะการ เข้าถึงครอบครัวของเด็ก เพราะจากผลการศึกษาคครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีผลต่อ คุณภาพชีวิตของเด็กมากที่สุด

3. องค์กรภาคเอกชนควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ประจำหน่วยงานด้วย

4. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก ควรจัดแยกสถานที่ที่ช่วยเหลือ เด็กประเภทนี้ไม่ให้รวมกับเด็กกลุ่มอื่น เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีความบอบช้ำทางด้านจิตใจ และ ต้องการการบำบัดเป็นพิเศษ

5. องค์การภาครัฐและเอกชนควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงขั้นตอนการช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศในชุมชนอย่างทั่วถึงและอย่างต่อเนื่อง จากผลการศึกษาที่มีเด็กบางรายไม่ทราบว่ามืองค์กรใดบ้างที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก

6. หน่วยงานภาครัฐกิจ บริษัท ห้างร้าน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศและร่วมกันจัดหลักสูตรในด้านวิชาชีพเพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกหน่วยงานในชุมชน ควรจัดสรรงบประมาณหรือทุนสนับสนุนในด้านการศึกษา อาชีพ พร้อมทั้งติดตามหรือเก็บข้อมูลของเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือของหน่วยงาน เพราะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กเป็นหลักฐานที่สำคัญในการที่จะช่วยเหลือเด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและข้อมูลนั้น ๆ ต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันด้วย

8. ควรฝึกทักษะการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับเด็กที่เคยถูกละเมิดทางเพศ ให้เขาได้ช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงเหมือนกัน ให้เด็กได้ทราบว่าคุณค่าที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ เด็กควรจะได้รับ的帮助เหลืออย่างไร และให้เด็กได้ตระหนักว่าแม้เด็กจะถูกละเมิดทางเพศ เด็กยังมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เพราะสิ่งไม่ได้ถูกทำลายไปกับสถานการณ์นั้น

จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบาย และในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือเด็กประเภทนี้ และ ที่สำคัญครอบครัวมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมากกว่าสถาบันทางสังคมอื่น แต่ในขณะเดียวกันอิทธิพลของสื่อที่เด็กสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กมากขึ้น ทั้งนี้ เด็กจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นขึ้นอยู่กับการตระหนักในคุณค่าของตนเองด้วย

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ความต้องการความช่วยเหลือของเด็กและประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเด็กและทำให้ทราบถึงการทำงานขององค์กรที่ช่วยเหลือเด็กทั้งภาครัฐและเอกชนมีผลกระทบทางบวกต่อเด็กในด้านใดบ้าง โดยจะเสนอแนะแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อที่จะพบหนทางในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. การศึกษาในเรื่องความพึงพอใจของเด็กที่เคยถูกละเมิดทางเพศต่อการช่วยเหลือของสถาบันทางสังคม เพื่อที่จะเป็นข้อมูลเสริมกับการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของเด็กที่เคยถูกละเมิดทางเพศ

3. การศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงในชีวิตของเด็กที่เคยถูกละเมิดทางเพศ นอกจากประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ศึกษามาแล้ว เพราะที่ผู้วิจัยรับทราบมาเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศส่วนมากไม่มีชีวิตที่มั่นคง

